

Frank Pfeiler
2012-03-26

TJÄNSTESKRIVELSE

Yttrande över motion "sanering av giftmark"

Nina Lisberger-Broström (sd) har lämnat en motion till kommunfullmäktige benämnd "sanering av giftmark i Ramnäs Bruk 2:22". I motionen yrkar hon följande.

- 1) Att kommunen ser till att detta område saneras och att vederbörande som ställt till detta tar sitt ansvar.
- 2) Att det utreds huruvida människor påverkas av giftet.
- 3) Att sanering snarast kommer igång då området även består av sopor från div hushåll och stora skrymmande objekt som kan ge ännu mera skada.
- 4) Att området kommer folket till nytta.

Det aktuella området är beläget i Ramnäs norra del på en udde i den del av Kolbäcksåns vattensystem som kallas Stora Nadden. Sågverk har bedrivits på fastigheten mellan 1909-1977. Under de år som sågen var i drift kom stockar med lastbilar till sågen där de sorterades och placerades i olika fack i vattnet runt udden där fastigheten är belägen. Efter avbarkning placerades stockarna åter i sjön.

Det verksamma ämne som huvudsakligen användes vid doppimpregnering av stockarna var pentaklorfenol (PCP), men det finns uppgifter om att även triklorfenol har använts. Efter impregneringen ska enligt uppgift inget trä har lagrats i vattnet. Det är inte klarlagt under vilken tidsperiod som impregnering verkligen bedrevs men information tyder på att det skedde mellan åren 1952-1976.

Under åren har följande provtagningar gjorts på fastigheten.

- År 1998 gjorde miljökontoret i Surahammars kommun en begränsad provtagning i området. Provtagningspunkterna var ner till ca 1 meter under jordytan.
- År 2002 gjorde Sweco provtagningar, totalt 21 borrhöjningar mellan 0,6-3 meter under jordytan.
- År 2005 genomförde DGE mark och Miljö AB provtagningar, totalt 12 borrhöjningar mellan 1,1- 6 meter under jordytan.

Provtagningarna visar tydligt att fastigheten blivit förorenad av den industriella driften, inom området konstaterades förhöjda halter av klorfenoler och dioxiner.

Den aktuella fastigheten är abandonnerad, eller vad som i dagligt tal brukar betecknas som "herrelös". Efter en konkurs av Ramnäs Industristiftelse år 1997 blev fastigheten utbjuden till försäljning av konkursboet men förblev osåld. Det faktum att fastigheten är herrelös gör att det inte finns någon som har rådighet över fastigheten och ingen att ställa krav på.

Surahammars kommun

Att en fastighet är herrelös och föroreningsskadad är en ganska ovanlig företeelse. Enligt uppgift finns det bara ett antal liknande fall i landet. Tolkningen av den aktuella lagstiftningen är som en följd av detta också oprövad.

Anledningen till att fastigheten i Ramnäs blev osåld är sannolikt miljöbalkens regler om efterbehandlingsansvar. Efterbehandlingsansvaret innebär att en förvärvare av en fastighet normalt måste räkna med att få betala för sådana åtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för människors hälsa eller för miljön. I korthet är det enligt nedan.

- Det primära ansvaret för efterbehandling åvilar den som bedriver eller bedrivit verksamheten.
- Det sekundära ansvaret för efterbehandling åvilar var och en som förvärvat fastigheten och känt till eller borde känt till föroreningen. Motivet med detta ansvar är att motivera förvärvare att undersöka framförallt gamla industrifastigheter innan köp.

Länsstyrelsen har genomfört en sk ansvarsutredning. Inom ramen för detta har man fastställt ett ansvarssamband mellan ett företag som heter Lindéngruppen AB i Höganäs (företaget) och den verksamhet som bedrevs i Ramnäs från år 1969 och framåt.

Länsstyrelsen och företaget har fört diskussioner om hur långt gående efterbehandlingsansvaret rimligen bör vara. Länsstyrelsens utgångspunkt är att alla föroreningar som orsakats av sågverksverksamheten ska bort. Företaget har hävdat att en jämkning bör ske med hänsyn till att en stor del av verksamhetstiden var före år 1969. Företaget har föreslagit att de är positiva till att bekosta åtgärder innebärande utgrävning och övertäckning som gör att området kan återställas till nivå industriområde. Vidare har ett krav varit att inga vidare krav om sanering kommer att riktas mot bolaget.

Det bör noteras att den sanering som företaget föreslagit inte innebär att området återställs till den nivå som man anser skäligen för att nyttja som strövområde eller för bostadsbyggande. Enligt förvaltningens mening är det ytterst tveksamt om en sanering med syfte att enbart återställa till nivån industriområde är skäligen med dagens regler i bl a vattendirektivet. Det är också troligt att kommande lagstiftningsåtgärder på miljöområdet kommer att ställa än högre krav. Förvaltningen menar att en saneringsåtgärd måste vara mera långtgående än det föreslagna.

Diskussioner har förts om att Surahammars kommun skulle inleda ett förfarande om att få expropriera fastigheten. Detta för att skapa en part som kan få rådighet över fastigheten.

Inför en diskussion om ett eventuellt expropriationsförfarande bör följande beaktas.

Den legala processen kommer att bli kostnadskrävande och pågå ett antal år. Vid en eventuell ansökan om expropriation från kommunen kommer det att förordnas en god man för fastigheten i enlighet med expropriationslagen. En sådan god man blir sannolikt en kunnig jurist. Kommunen kommer också att behöva biträdas av en på området kunnig jurist.

Surahammars kommun

Förvaltningen har i diskussioner framfört att det i ett aktuellt läge inte är rimligt att kommunen ska bekosta en sådan process. Det är enligt vår mening rimligt att den som identifieras som verksamhetsansvarig alternativt staten står för dessa kostnader.

Oklarheter råder om den värdeförändring som efterbehandlingen kan innebära. Efter en genomförd efterbehandling så ökar sannolikt värdet på fastigheten väsentligt. Det är oklart om konkursförvaltaren från konkursen i Ramnäs industristiftelse i ett sådant läge kommer att framställa anspråk för konkursboets räkning. Om fastighetens ägande övergått till annan, genom t ex en fullbordad expropriering, är dock detta inte ett problem.

Det fortsatta efterbehandlingsansvaret. Om expropriation genomförs innebärande att kommunen blir ägare av fastigheten så medför ägandet i sig stora risker även om området saneras till nivå industriområde. Fastigheten kommer fortfarande att innehålla föroreningar som kan utgöra anledning till ytterligare saneringskrav, till följd av lagstiftning eller annan påverkan. Det finns då uppenbar risk att det kommer att råda delade meningar om vem som då kommer att vara betalningsskyldig. Risken för att de tillkommande efterbehandlingskostnaderna blir mycket stora är uppenbar. Detta kombinerat med tveksamma ansvarsförhållanden gör att förvaltningen anser att kommunen löper en stor risk om man påbörjar ett expropriationsförfarande innan alla frågeställningar är klarlagda.

Förvaltningens sammanfattning av ovanstående är att fastigheten är förorenad av sågverksdriften. Det förslag till sanering till industriområdesnivå som presenterats innebär dock inte en tillräcklig efterbehandling för att kommunen bör starta en expropriationsprocess med syfte att överta fastigheten. En sådan process bör enligt vårt förslag endast bli aktuell om annan/andra parter ger garantier för att finansiera en längre gående efterbehandling. I ett sådant fall bör också frågan om processkostnader och eventuella anspråk från konkursförvaltaren få en lösning.

Som svar på motionens yrkanden föreslås följande yttrande.

- 1) Vi håller till fullo med om att de som orsakat skadan också ska ta sitt ansvar, se ovanstående beskrivning. Som nämnts är lagstiftningen oprövad i dessa fall. Kommunen ämnar dock i den fortsatta ansvarsutredning pröva frågan om krav kan ställas på verksamhetsutövaren om sanering utan att det finns någon fastighetsägare som har rådighet över fastigheten, se ovanstående beskrivning. Nyare tolkningar av lagstiftningen har indikerat att detta möjligen skulle kunna vara möjligt.
 - 2) Kommunen överlämnar denna skrivelse och motion till landstinget Västmanland, som har den nödvändiga epidemiologiska och sjukvårdsmässiga kompetensen i frågan. Kommunen har inte kompetens att på ett vetenskapligt korrekt sätt analysera resultaten från eventuella undersökningar.
 - 3) Kommunen ska pröva förutsättningarna för att låta forsla bort sopor och annat skräp från fastigheten.
 - 4) Kommunen önskar också detta och därför anser vi inte att den föreslagna efterbehandlingsnivån är tillfyllest, se ovanstående beskrivning.
-